

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 17 Aralık 2014

Beklentiler Çökerken

Türkiye ekonomisi yüzde 1.7 ile *beklentilerin altında* büyüdü. Pazartesi yayımlanan TÜİK verilerine göre Eylül ayı ortalaması işsizlik oranı *beklentilerin üstünde* çıktı. *Beklentilerin idaresi* giderek zorlaşıyor; Türkiye 2015'e artan belirsizlikler altında giriyor.

Türkiye ekonomisinin dalgalanan yapısını daha net gözleyebilmek için evvelki hafta içinde IMF heyeti tarafından yayımlanan **IV. Madde Konsültasyon Raporundan** derlemiş olduğum verileri sizlerle paylaşmak arzusundayım. Aşağıdaki tablo Türkiye ekonomisi üzerine seçilmiş göstergeleri, gerçekleştirmeler ve öngörüler olarak özetliyor.

Ekonomik Göstergeler ve Öngörüler				
	2012	2013	Öngörüler	
			2014	2015
Milli Gelir Reel Büyüme	2.1	4.1	3.0	3.0
<i>Milli Gelir Büyümesine Katkılar:</i>				
Özel Tüketim Harc.	-2.9	5.1	-0.1	2.6
Kamu harc.	1.0	1.6	1.5	0.9
Net ihracat	4.0	-2.6	1.6	-0.4
Enflasyon (TÜFE)	6.2	7.4	9.0	7.1
İşsizlik Oranı	8.4	9.0	9.5	10.4
Ortalama Politika Faiz Oranı, Reel	-2.9	-2.5	-0.3	
<i>Milli Gelire Oran Olarak:</i>				
Cari İşlemler Açığı	6.1	7.9	5.8	6.0
Dış Kaynak Gereksinimi	21.6	25.4	26.8	26.2

Kaynak: IMF, IV. Madde Konsültasyon Raporu, 2014, No 14/329.

Tablodaki verilerden bir dizi gözlemde bulunulabilir:

- Her biri yüzde 5'e dayatılmış *üçlü hedef* (büyüme, enflasyon ve cari işlemler açığının milli gelire oranı) artık anlamını yitirmişdir. Aslında özünde de sadece bir "beklentiler idaresi ve iletişim aracı" olarak telaffuz edilmiş olan bu üçlü yüzde 5 hedefi giderek içeriği boşaltılmış ve kuramsal hiç bir temeli olmayan bir slogan haline dönüşmüştü. 2015 itibarıyla yüzde 3'e çekilmiş büyüme hızı; yüzde 7'ye yükseltilmiş enflasyon oranı, ve yüzde 6'nın altına bir türlü çekilemeyen cari işlemler açığı oranı ile Türkiye ekonomisi durgunluk içinde yüksek enflasyon ve yüksek dış açık ile dengelenmeye çalışılmaktadır.

- İç talep büyümenin ana kaynağı oluşturma işlevini yitirmiştir. 2013'te milli gelir büyümesine yüzde 5.1 oranında katkı yapan iç talep büyümesi 2014'te reel olarak sıfırlanmıştır. *Net ihracat* ve *kamu harcamalarında* gözlenen seyir ise büyümeye reel bir ivmelendirme kazandırmaktan uzaktır. Bu arada iç talebin katkısında yıllar itibariyle gözlenen dalgalanma ise dikkat çekicidir. Söz konusu istikrarsızlık, kuşkusuz, dış kaynak girişlerindeki dalgalanmaların doğrudan sonucudur.
- Ulusal ekonominin *net dış kaynak gereksiniminin* toplam milli gelirin yüzde 26'sı civarında seyir edeceği anlaşılmaktadır. Bu da yaklaşık 200 milyar dolarlık bir kaynak gereği demektir. Çoğunlukla kısa vadeli dış borçlanma yoluyla aktarılan bu kaynak gereksiniminin salt iktisadi teknik bir mesele olmayıp, siyasi bağımsızlığımızı tehdit eder dayatmalar içereceği açıktır.
- İşsizlik oranının 2015'e değin –ve büyük olasılıkla sonrasında da, yüksek oranda süreceği görülmektedir. Türkiye'nin “büyüme rekorları kırdığı” savları altında dahi anlamlı bir kazanıma dönüştüremediği işsizlikle mücadelesi, 2015'in en önemli gündem maddesini oluşturmaya adaydır. Bu arada TÜİK'in yeni işgücü verileri serisinde “açık” işsizleri *son 4 hafta içinde iş arayıp bulamayanlar* diye tanımlamakta olduğunu unutmayalım. “Eski” seride bu süre 3 ay idi. İşsiz kapsamının daraltılması neticesinde **DİSK Araştırma Merkezi**'nin hesaplamalarına göre örneğin 2013 Eylül ayına görece tahmin edilen işsiz sayısı eski seriye göre 304 bin kişi azalmış gözüküyor.

Daralan iç talep, yüksek işsizlik ve dolayısıyla gerileyen ücret baskısına karşın *enflasyon niye hala çok yüksek?*

Yanıt: “Beklentiler”. Hiç anlayamadığımız şu beklentiler. Kim, neyi bekliyor bir anlasak?